

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és

Uj-Kolozsvár
L. Pop. (Bra)

Telefon
és kizárólag

2. sz. N. 1. Disz
Kéziratok ki-
szerkesztésig
sendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

Budapest

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR: K
Romániában

Egész évre	—	850
Félévre	—	460
Negyedévre	—	240
Egy hónapra	—	85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei		
Bukarestben	—	5.—
Csehszlovákiában		
Egy hónapra	—	ck 35.—
Egy szám	—	1.50

1925 junius 10 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 130 szám

5685. Szivan 18

Szerencsés utat miniszter ur!

Anghelescu közoktatási miniszter fenyegetőzik és Románia népkisebbségei megkönnyebbült várakozással tekintenek a közelgő napokra. Reményre, várakozásra nincs semmi objektív ok. De Anghelescu miniszter fenyegetőzik és ez már mindenestre jobb, mint az eddigi állapot. A fenyegetőzés már annyit jelent, hogy észrevette a szembenálló fél erejét is és mérlegel. A miniszter azzal fenyegetőzik, hogy ha az iskolajavaslat nem válik törvénnyé, akkor lemond a tarczájáról. Nem firtatjuk, hogy az államalkotó többségnek hogyan esne Anghelescu ur lemondása, mi csak azt tudjuk, hogy Románia népkisebbségeit ez a lemondás nem sujtaná le tulságosan. Sőt. Ha nem volna meg minden objektív ok az iskolajavaslat törvényerőre emelkedésének megakadályozására, akkor már az az egy ok is untig elegendő volna, hogy alkalom adassék Anghelescu miniszternek fenyegetését beváltani.

Ezt a fenyegetést alighanem többek között az váltotta ki a miniszterből, hogy a magyar népkisebbség panasszal fordult a népszövetséghez Anghelescu iskolaromboló működése és készülő törvénye miatt. Megvalljuk őszintén, nem bizunk tulságosan a népszövetség segítségében. A népszövetség a kisebbségi sérelmek ügyében eddig még minden esetben az volt, amit gamin kifejezéssel sóhivatalnak neveznek. Kisebbségirelmi sóhivatal. De nem is lehet csodálkozni ezen. Hiszen a népszövetséget a többségi nemzetek alkotják és nem a kisebbségek, érthető tehát, ha gondolkodásban a többségi mentalitásnak kedveznek. De ha igaz, hogy Anghelescu fenyegetőzését — ha csak részben is — a népszövetséghez intézett memorandum váltotta ki, akkor ez is kellemes meglepetés számunkra. Mert ebből a fenyegetőzésből azt olvassuk ki, hogy a népszövetség talán mégsem egészen sóhivatal és nagy megkönnyebbülés nekünk, kisebbségeknek az a tudat, hogy mégis van egy fórum, ahová sérelmeinkkel a meghallgatás némi reményével fordulhatunk.

A fenyegetőző miniszter bizonyára memorandummal fog felelni a memorandumra. Föl fogja sorakoztatni adatait, be fogja bizonyítani a népszövetség előtt, hogy minden panasz és főleg az iskolaügyben hangoztatott sérelmek teljesen alaptalanok. Be fogja bizonyítani, hogy szó sincs róla: nemcsak hogy nem veszik el a kisebbségi iskolákat, hanem éppen ellenkezőleg: a román impérium átvétele óta sokkal több felekezeti iskola van Erdélyben, mint a magyar éra alatt volt.

Ismerjük jól ezt a statisztikai zsonglörösködést és hiábavalónak tartjuk komoly ellenérvekkel felelni rá. De fölösleges is. Minden statisztikai ellenérvnél súlyosabban beszél a meztelen valóság. És a meztelen valóság az, hogy Erdély népkisebbségei ragaszkodnak ahhoz az elemi jogukhoz, hogy a maguk részére állam-érvényességű iskolákat tartsanak fenn, régiekét megtartsanak és ha szükségét érzik, újakat alapítsanak. Ez a népkisebbségeknek a békeszerződésekben lefektetett és elvitathatalan joga. Ezzel szemben Anghelescu miniszter és törvényjavaslata, nemcsak, hogy új kisebbségi iskolák alapítását akarja lehetetlenné tenni, hanem a meglévő iskoláinkat is elveszi tőlünk. Statisztikai számokkal lehet zsonglörösködni, statisztikát tizni, a tényeket gonoszul elkendőzni: de a kendőzetlen, csupasz valóság ez!

És ebben az egy kérdésben, a kisebbségek készen állanak a legvégsőbb eszközök igénybevételére is. Gazdaságilag lehetett bennünket tönkre tenni: szó nélkül türtük. Lehetett agrárreformot csinálni és elszedni lábunk alól a rögöt csak azért, hogy most parlagon heverjen. Hallgattunk. Lehetett üzemeket erőszakosan

nacionalizálni és mi jól tudjuk, hogy mit jelent ez a nacionalizálás. Nem szoltunk. Lehetett trafikot, korcsmát, koncessziókat elrabolni. Följajdultunk és más kenyér után néztünk. De az iskolát nem engedjük. De abból a kulturahőhrjavaslatból nem szabad törvénynek lenni. Nem

és semmi áron. És ha Anghelescu azzal fenyegetőzik, hogy, ha a javaslata megbukik, ő távozik a miniszteri székből, akkor Nagyrománia népkisebbségei egyetlen mondattal válaszolnak fenyegetésére:

Szerencsés utat, miniszter ur!

Ujabb kétszáz Japán matróz szállt partra Sanghaiban

A diákok az idegen katonaság visszavonását követelik. A berlini kínai követség nyilatkozata

(Sanghai, junius 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A japán flotta, amely napok óta a Sárge-tengeren cirkál, ma ujabb kétszáz matrózt szállított partra Sanghaiban. A matrózok a rakodóparton fejlődtek fel, egyrésztük pedig az európai negyedet védelmezi a kínai tömegek betörése ellen. Ugyancsak a reggel futott be négy japán torpedóromboló is a kikötőbe.

A sztrájkoló diákok ma megjelentek a kormány előtt és követelték az ostromállapot megszüntetését.

Egyidejűleg a külföldi katonai erők parancsnokságához is delegációt küldtek azzal a céllal, hogy az idegen nagyhatalmak flottáit visszavonulásra bírják. A helyzet változatlanul komoly.

Berlin, junius 9. Az itteni kínai követség a belföldi zavargásról ma a következő kommunikét adta ki:

A sanghaji események egy robbantak ki, hogy az egyik japán gyár kínai munkásai

sztrájkba léptek. A gyár vezetősége a sztrájkot mindenáron el akarta nyomni és végül fegyverrel fordult a sztrájkolók ellen, aminek következtében többen megsebesültek. Amikor a diákok a gyár igazgatóságának eljárásáról tudomást szereztek, csoportba verődtek és a gyár épülete elé vonultak.

A külföldi rendőrség néhány perc mulva körülvette őket és anélkül, hogy előzőleg távozásra szólította volna fel a csoportot, beléjük lőtt.

A diákok közül tizenegyen meghaltak és tizenhaton megsebesültek. A külföldi rendőrök ezenkívül negyven diákot letartóztattak. A diákok tüntetése nem irányult az idegenek ellen és nincsen kommunista jellege sem. A külföldi rendőrség eljárása jogtalan volt és érthető módon felháborította a lakosságot. A kínai kormány követelni fogja az elfogottak szabadlábra helyezését és egyúttal eljárást kér a hatalmával visszaélő külföldi rendőrség ellen.

Elrendelték Beniczky további fogvatartását

Budapest, junius 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A letartóztatott Beniczky Ödön tudvalevőleg felfolyamodással élt a fogvatartását elrendelő végzés ellen. A vádtanács ma délelőtt foglalkozott Beniczky kérésével, felebbezését elutasította és kimondotta a további fogvatartását. Az „Uj Nemzedék“ értesülése szerint a volt belügyminisztert azért nem engedik szabadlábra, mert szökéséről tartanak. Beniczky a Táblához folyamodott.

(Budapest, junius 9.) Vass József miniszterelnök helyettes ma hosszabban tárgyalt az ellenzékekkel Beniczky szabadonbocsátása és az „Az Ujság“ betiltásának visszavonása ügyében, de a tárgyalások nem vezettek eredményre.

A Stinnes-ház bukása nem érinti a romániai piacot

Hogyan jutott lejtőre Középeurópa legnagyobb tőkekoncernje

(Berlin, junius 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük, hogy a Stinnes-ház felszámolás előtt áll. A fiatal Hugó Stinnes, aki tudvalevőleg súlyos konfliktusba keveredett bátyjával, dr. Edmond Stinnessel, most megkísérli, hogy a bukás minden ódiumát ráhárítsa. Hugó Stinnes körülbelül tízezerrel ezelőtt, mint apja magántitkára, lépett az üzembe és így alkalmat kapott arra, hogy a Stinnes-koncern legtitkosabb terveibe is betekintsen. Bátyja, Edmond, azonban keveset törődött a vállalatok ügyeivel. Hajlamai inkább a tudományok felé vonzódtak és orvosi pályára lépett. Természetes tehát, hogy az apa halála után a fiatal Hugó Stinnest állították a koncern élére. Eleinte ugylátszott, meg is fogja állani a helyét. Mindenekelőtt felmondta a nagy bankokkal szemben fennálló hitelkötelezettségeit, majd óriási áruspekulációba fogott, amely azonban, a frank esése következtében, katasztrófával végződött. A fiatal Stinnes veszteségeit ebben az időben ötvenmillió aranymárkára becsülték. Főleg acélon, gyapjun, gabonán, olajon és margarinon vesztett sokat.

Végül ismét kénytelen volt a bankokhoz fordulni pénzért, hogy nemcsak a még tetemes kamatvesztések is jelentkeztek. A koncern tulajdonát képező Hamburger Schiffarts-Gesellschaft is nagyon rosszul ment. Dr. Edmond Stinnes, aki megmondott, komoly ember, már ebben az időben figyelmeztette öccsét, hagyjon fel a spekulációkkal. Ugyancsak intette a további üzletkötésektől dr. Vögeler, a Stinnes-ház bizalmi embere is. A fiatal

Stinnes már-már ráakarta tenni kezét a koncern legnagyobb vállalatára, a Rajna-Elba-unióra, azt azonban dr. Vögeler az utolsó pillanatban megakadályozta. A fiatal pénzmágnás hozzá nem értése és viselkedése azonban lassanként elidegenítette a Stinnes-háztól a legjobb munkatársakat és szakértőket. Végül is a koncern egyik igazgatója az egyik üzemi ülésen rácsapott az asztalra és azt kiáltotta a fiatal Stinnes felé:

— Stinnes ur, ön tönkreteszti magát!

Amikor már nem volt mód a menekülésre, Hugó Stinnes hirtelen szerepet változtatott és maga is beállt a vádlók sorába. A koncern egész összeroppanásáért a szelid és tudományos kutatásainak élő Edmond Stinnesre hárította a felelősséget, akit előzőleg már a koncern minden érdekelttségéből kizárt.

A Stinnes-ház leépítése már a legközelebbi napokban megkezdődik. Közgazdasági körökben hangoztatják, hogy csupán a legbensőbb üzemek megszüntetéséről van szó és a Montan-vállalatok, amelyek nem tartoznak teljesen a Stinnes-ház kötelekébe, továbbra is fennmaradnak. Ugyancsak fenntartják a koncern újságérdekelttségét is, és így a Stinnes-ház tulajdonát képező „Deutsche Allgemeine Zeitung“ továbbra is megjelenik. A koncern bécsi érdekelttségei már annyira belekapcsolódtak az osztrák közgazdasági életbe, hogy a berlini üzembredukció nem érinti közelebbről. Ugyanez áll Stinnesék utódállambeli érdekelttségeire is.

Radot 2225

r e

s gyárt-
elne-

ör.

ujdonsg. el-
er, Inaszal,
riet 67. szám,

escke [Mírsé-

babája (Napi-

134 sz. B, so-

rnok

szal 18.

emben

Megnyit!

jár.

urban szállit.

árkinek.

n, Cluj

rag,

ruhák

M.

No 14.

rekel

oműszere-

okat váll l

ész, árad

échenyi-u.)

üldött mű-

lesítéssel

alatt viss-

on 315 sz.

antalmak-

zületi

használt

knal.

készítése.

amézté-t.

ERG

Ferd. 14.

Egy újságíró naplója az épülő országból

Erecz Jiszraél kapuja: Hajfa

Áhitat és valóság. Az ország kulcsa: a zsidó föld és zsidó munka. A zsidó munkás harca

(Hajfa, május hava. Az Uj Kelet munkatársától.) A felkelő nap előbb homályos kékségre világít, melynek vonala egyre élesebb és egyre tisztább lesz. Alig néhány negyedóra és teljes tisztasággal bontakozik ki Erec Jiszraél kapuja: Hajfa. Előbb csak a házak egymásbafolyt szürkése látszik, de azután lassan felismeri a szem: ez itt a Technikum a reáliskolával, amott a Rotschild-féle malom, tőle nyugatra kissé „Semen“ az olaj- és szappangyár...

Még tart a galut...

Mindenki a fedélzetten van. Sokan tuleszen és tefilimben imádkoznak, mások újra és újra a Hatikvát éneklik. De az ének soha befejezéshez nem ér, mert hol itt, hol amott fedez fel valaki egy ismert épületet és erre mindenki látni kívánja. Szomjas a szem és még szomjásabb a lélek, amely a Karmel és lábánál: Hajfát felissza.

De hadd józanodjunk: ez az áhitat még a partraszállásig se tart. Már a hajón megkezdődik a hivatalos eljárás, mely minden utast apróra kikérde, ellenőriz: van-e joga lábát rátenni ősei földjére. Szigorú hivatalnokok szigorú rendszabályok őrei s nehéz órát él az, kinek ügye nincs teljesen rendezve.

A hajó a nyílt tengeren, félkilométernyire a parttól eresztette le horgonyát s az első fogadtatásban az arab csónakosok részesítik az embert. Keleti láрма, türelmetlenség, izgalom. De a gyors és gyakorolt kezek hamarosan a partra viszik az embert és az ember lába végre földet ér: Erec Jiszraél földjét. Ó, hányan hányféleképpen képzeltek el ezt a pillanatot: hangos áldástmondó imával, földet csókoló áhitattal. S mennyire másképpen van: nincs idő imára, az emberből ridegen kiszakadt az elképzelt áhitat. Az embernek annyi ideje sincs, hogy podgyásza felett intézkedjék s már sietni kell a kontrollók újabb torturájára. Egy lehetetlenül szűk szobában történik az egészségügyi ellenőrzés. Lassan, vontatottan, pedig mindenki türelmetlen, ideges. Közben a csomagokat ismeretlen kezek a vámhivatalhoz juttatják: itt fegyverek után kutatva, hányják szét a podgyászokat. A cionista executive kikötői kirendeltsége már csak statisztikai adatokat vesz fel s végre-valahára, két-három órai izgalom után: szabad az ut.

Ahol Erec Jiszraél kezdődik

Mert Erec Jiszraél valóban csak akkor kezdődik, amikor már kitheted lábad a vámhivatalból, ha már átestél valamennyi ellenőrzésen. De hova lett ekkorra már az áhitat, a partraszállás elképzelt imádságos, szent hangulata.

Tehát: megnyílt előtted Erec Jiszraél. A valóságos, a kinlódó, a folytonos harcokkal teli. Az elkövetkező, melynek minden kis eredményét nehéz kinlódással kell elérni. Nem álomország és nem imádságok földje: de a hideg valóság, melyen józanul kell megállania mindenkinek. Józan fejjel, de összeszorított ajakkal, fanatikus akarattal, hogy itt zsidó ország lésson.

Harc a munkáért, harc a földért

Mert harc folyik itten. A legszebb, a legigazabb harc: harc a munkáért, harc a földért. Mert Palesztina akkor lesz Erec Jiszraéllá, ha zsidó a föld és zsidó a munka. Ez a harc kisért mindenütt. A „föld megváltása“ — a „Geulath Haarec“ és a „munka meghódítása“ — a „Kibusch haavoda“: ez a két tényezője a mai Palesztinának. Ezzel a két fogalommal találkozunk mindenütt. Pozitív formában, hol

zsidó kezek zsidó szívvel építenek, de negatív formában is ott, akik előtt Erec Jiszraél csak — mert a kvótába bekerülni nem lehet, — Amerika-pótlék, jó üzlet, hasznos spekuláció. De negatív formája a Palesztina-munkának az a megnyilatkozás is, amely Erec Jiszraélt csak a mennyország imádságos pitvarának tekinti.

Minden igaz munka azért történik: a föld és a munka meghódításáért és nincs a mai Palesztinának olyan problémája, melynek irányítója ne ez lenne. Ennek a két fogalomnak szemszöge nélkül értelmetlenül állunk Palesztina minden megnyilatkozásával szemben. Ehhez nem kell magyarázat, ehhez nincs szükség elméletre. Látni fogjuk mindenütt, hogy ez a két fogalom az, mely az országépítést irányítja és ennek a két fogalomnak teljesítése hozhatja csak meg azokat az eredményeket, melyekkel a zsidóság Palesztinában már most az egész emberiséget gazdagítja, új életformák kiteremtésével, új embertípus kinemesítésével.

Az első találkozás

Már a vámhivatal is csatát ere a munka meghódításának. Itt találjuk magunkat először szemben véle. A vámhivatalban csak arab hordárok vannak, zsidó hordároknak nem szabad a lábukat ide betenni. Magyarázat az, hogy új hordára nincs szükség, a régié pedig mind arabok voltak. De a vámhivatal előtt zsidó fiúk állanak. Chalucok, akik elhatározták, hogy maguknak hódítják meg a zsidó utasok podgyását. Azt hinné az ember, hogy olyan könnyű dolog. Hiszen olyan természetes, hogy zsidó utas a chalucnak adja oda podgyását. Dehogyan is. Sokan vannak, — különösen azok közül, kiket egyedül Grabsky adótörvénye, nem pedig Cion szeretete hajt — akik, már csak nemtörődésből is, — észre se veszik, hogy a vámhivatal kapujában zsidó chalucok várnak munkára. De a vámhivatalban, már zsidó vámhivatalnokok is vannak. S a zsidó hivatalnokok, — mert a chalucoknak bejönni nem szabad — maguk segítenek, hogy a podgyász a raktár ajtajához, s így a chaluchoz kerüljön.

Ezek a hordár-chalucok csak hajók érkezésénél keresnek valamit. A legnehezebb fizikai munkát végzik. De ezek már a kibus haavoda katonái. Ezek itt nemzeti munkát végeznek. Mert előbb-utóbb kiépül a kikötő. És e kikötőnek zsidónak kell lennie. Erre készülnek már most, erre edződnek. A majd felépülő hajfai kikötőt nem a zsidó kereskedő árúja teszi csak zsidóvá, de a zsidó csónakos, a zsidó málhordozó, egyszóval: a zsidó munka.

Akikkel harcra állunk

Ez volt az első találkozásunk a zsidó munkával. Egyszerű és tanulságos találkozás.

A munka és a föld az arabé. És mégsem ők az ellenfelek. Mert a föld meghódítása az arabokat teszi gazdaggá és a munka meghódítása az arab munkás hihetetlenül alacsony élet-szintjét emeli az emberi élet magasságába. Ki hát az ellenfél, kivel állunk harcra?

A válasz keserű, ha nem is vigasztalan. A zsidóság gyengeségével ott, ahol nem áll e munkás hadsereg mögé s néha azzal a gettólélekkel is, mely a nemzeti ideálok fölé, — a profitot, a spekulációt emeli. Szerencsére gyenge és átmeneti ellenfél ez az utóbbi, de tény az, hogy megvan, tény az, hogy ereje minden hajóval nő.

Egy epizód

Amikor Amery lord megerősítette a hajfai kikötő felépítésének hírét, Hajfában is megindult a tőkebeözönlés. Hajfában is megindult

a kiméletlen telekspekuláció. Ezuttal ne foglalkozunk ennek erkölcsi, vagy gazdasági megítélésével. Elégedjünk meg a jelenség meglátásával és lerögzítésével. Ma már a Karmel ötven-százaléka zsidó kezekben van, ma már az alig pár év előtt szinte teljesen arab jellegű Hajfában legalább tizezer zsidó lakik, ma már az ipar és kereskedelem egyre nagyobb mértékben zsidó kezekbe megy át. Ezt a folyamatot meggátolni nem lehet s talán nagyon rövid idő kérdése s Hajfa a zsidóság legfontosabb gócpontja lesz. Viszont természetes, hogy a zsidóság elkeseredéssel és érthető érzékenységgel figyel fel minden olyan jelenségre, mely zsidó részről akadályozza ezt a fejlődést. Itt különösen fáj az, hogy a szép, a pompás Karmelen nem zsidó kezekkel, de arabokkal épít magának villát néhány zsidó. Viszont természetesen vette mindenki, — kivéve ezeket az építeteket — hogy egy szép hajnalon az arab munkások ledöntve találták a falakat, melyeket hetek óta építettek.

Am hadd írjuk meg ennek az idegen kézzel való építésnek egy kis epizódját, annak megvilágításául, hogy milyen bántó, groteszk és hazug az a vallásosság, — ha ugyan lehet ezt a szót használni — amely a zsidó Palesztinával közösséget nem vállal. Azok a gazdag zsidók, akik házaikat Hajfában arabokkal építették fel, — bár munkanélküli zsidók is vannak — szigorúan kikötötték, hogy az arabok — szombaton nem dolgozhatnak. S ez, úgy látszik, teljesen elegendő volt zsidó lelkiismeretük megnyugtatóására.

Egy józan érvelés

Igaztalanok volnánk viszont, ha nem állapítanók azt is meg, hogy a zsidó munkás drágább, mint az arab. Amig egy arab kőműves napi 8—12 piasterért dolgozik, addig a zsidó munkásnak legalább huszonöt piastert kell fizetni. Hiszen ha a zsidó munkás olcsóbb lenne, akkor bizonyára ez a „mostani új, tőkés“ allijah is a „Kibus haavoda“ alapjára helyezkedne. Viszont a gazdasági életet sehöl se irányítják érzelmi motívumok. És itt találja magát a „Kibus haavoda“, a munka meghódítása a legnagyobb nehézséggel szemben: a gazdasági élet törvényével, mely a munka olcsóságát minden más motívum felé helyezi. Ezek a zsidók nem rosszabbak, mint akármelyik más nép tőkései. Nem rosszabbak a német nagytőkésnél, vagy a francia gyárosnál.

A kérdés tehát az, hogy miképpen lehet Palesztinában ellensúlyozni a tőkének azt az érzéketlenségét, mely ellen szentimentális motívumokkal küzdeni nem lehet. Bizonyos, hogy az országot csak úgy tudjuk felépíteni, ha minél nagyobb tőke vándorol be. Az a tőke azonban, mely nem adja zsidó kézbe a földet és a munkát, építhet városokat, teremthet gyárakat, de nem teszi Palesztinát Erec Jiszraéllé.

Ime a nagy, a legyőzhetetlennek látszó probléma, amely egész Palesztinában — kivéve a nemzeti tulajdonú földeket — végig kísért. Szerencsére Palesztinában nincsenek elméleti problémák. Ott mindent a valóság teljesíti s így a való élet, nem pedig elvont elméletkeresés talál majd erre megoldást. Ezt azonban nem az Európából, vagy Amerikából importált társadalmi mentalitás keretében fogjuk megtalálni, hanem abban az új emberben és abban az új társadalomban, amely Palesztinában nemcsak a zsidóságot váltja meg, de, miképpen a multban, most is az egész emberiség új útját jelöli ki.

Székely Béla.

A jasi zsidóság az iskolatörvény ellen. Bukarestből jelentik: Jasiban a regáti zsidó szervezetek tegnap nagygyűlést tartottak, amelyen tiltakoztak Anghelescu közoktatási javaslata ellen. E hónap végén Bukarestbe összehívják az ország valamennyi zsidó testületét, hogy egységesen tiltakozzanak a javaslat ellen.

Mivel ér

Előadás a meg

Bécs, június 9. Az osztrák közeg wijk ismert hollat tartott a megöreg között ezeket mo

Különösnek te mulását inkább le dani, mint az öre halál csak az ujsa jában véve a legb a halál kimutathat vezet gyöngébb v ségéről, arról a k tud küzdeni a sz ról és amely kép fokozni vagy csök szembeállítják az egyéb küzdelem mint e küzdeleak

A statisztika a korára helyezi. E beriségnek igyeke nyújtani, már csa élet derákán tudj lógiai szempontb nyebbet adni. Fiz szünése: a biol hygiénának föld mékenységre való megtartani az élet berek kulturális megbecsülni.

Az emberek le mükben, vagy job dalmai miatt akarn sok bizonyíték s miatt való félelem mézet sokkal ke ber... nagyon csöndes rezignáció tük utolsó lobbar

Helytelen dol termékenység élet gasabb életkorban tük. Különösen ki berek életéből és sexualitásában va ber nem hagyhat professzor találma

A higiénikust meg ezzel a kérdé és nők hogyan cs életkorukat? Kide tokból is vizsgálta élők életét, soha s volt az oka: mért tartózkodás, vagy visszavonulás. Mi matuzsálemi kort száztíz éves koruk magukat, voltak, nikotinmérgezést k tak, akik éjjelezte módot folytatott.

Mit tegyen az gedjék, de amelle maradjon?

Erre sem lehet azzal, hogy munde gondolza szellemét munkában, de ne denben egyensúlyt napot, a tisztaságot tudja hosszabbítani az élet átlag-statis

Halálos kőbányában. A Kurucz András 16 homokért küldte az kőbányához. A fiata István megtöltötték akartán távozni, am megazult a fejük f a veszedelem elől el ban a lezuhant szik legény pár pernyi halt. A kolozsvári t zást annak a kiderit terhel-e valakit a f

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
róka- és szőrmefestés. Fonalfestés
Postacsomagforgalom! Telefon 500

Nagyon olcsó szárós vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Mivel érhetünk el magas életkort?

Előadás a megöregedés problémájáról. Ne féljünk a haláltól

Bécs, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák közegészségügyi kiállításon Sless-wijk ismert holland professzor érdekes előadást tartott a megöregedésről. Beszédében többek között ezeket mondta:

Különösnek tetszik, hogy egy gyermek elmulását inkább lehet „természetesnek” mondani, mint az öregeket. Véglgyengülésben való halál csak az újságok hasábjain van, mert alapjában véve a legkésőbb életkorban is betegség a halál kimutatható oka. Lehet beszélni a szervezet gyöngébb vagy erősebb ellentálló képességéről, arról a képességről, amely jobban tud küzdeni a szervezet bizonyos kórokozásáról és amely képességet mi magunk tudjuk fokozni vagy csökkenteni. Az emberek a halált szembeállítják az étellel, holott az élet nem egyéb küzdelemlől, a halál pedig nem más, mint e küzdelemlől való megpihenés.

A statisztika az életátlagot az ember javakora helyezi. Ez nyilván így van, de az emberiségnek igyekeznie kell ezt az átlagot kinyújtani, már csak azért is, mert az emberi élet derákán tudja az ember szellemileg és biológiai szempontból a legtöbbet és legtermékenyebbet adni. Fizikai termékenységünk megszűnése: a biológiai, természetes halál. A higiénia feladata minél több egyedet a termékenységre való képesség elhalása után is megtartani az élet számára. Mert az öreg emberek kulturális jelentőségét nem lehet eléggé megbecsülni.

Az emberek leginkább a halál miatti félelmükben, vagy jobban mondva a meghalás fájdalmait akarnak megöregedni. Azonban sok, sok bizonyíték szól amellett, hogy a halál miatt való félelem teljesen indokolatlan. A természet sokkal könyörületesebb, mint az ember... nagyon sok férfi és nő egyébként csöndes rezignációval, sőt humorral várták életük utolsó lobbanását.

Helytelen dolog azonosítani a fiatalságot a termékenység életszakával. A sexualitás a magasabb életkorban is törhetetlenül uralkodhat. Különösen kimutatható ez kimagasló emberek életéből és munkáiból. Az öreg emberek sexualitásában van valami tragikum is. Az ember nem hagyhatja figyelmen kívül Steinach professzor találmányát.

A higiénikust és az orvost gyakran lepik meg ezzel a kérdéssel: a száz esztendő férfiak és nők hogyan csinálták, hogy elérték magas életkorukat? Kiderül, hogy bármilyen szempontból is vizsgálják meg az egyes magas kort élők életét, soha nem tudták megállapítani, mi volt az oka: mértékletesség, az alkoholtól való tartózkodás, vagy az ideges munkától való visszavonulás. Mindezek nem befolyásolták a matuzsálemi kort elért öregeket. Voltak, akik százötven éves korukban még pompásan leitták magukat, voltak, akik életük utolsó éveiben nikotínmérgezték kaptak és kigyógyultak, voltak, akik éjelezték. Mindegyik más-más életmódot folytatott.

Mit tegyen az ember mégis, hogy megöregedjék, de amellet lelke és szervezete friss maradjon?

Erre sem lehet azonban mással felelni, mint azzal, hogy mindenki a saját egyénisége szerint gondozza szellemét és testét, ne fáradjon ki a munkában, de ne is lustuljon el, tartson mindenben egyensúlyt, ne gyűlölködjön, szeresse a napot, a tisztaságot, a kedélyt és akkor megtudja hosszabbítani életét és meg tudja javítani az élet átlag-statisztikáját.

Halálos szerencsétlenség a mérai kőbányában. A kolozsmegyei Méra községben Kurucz András 16 éves legényt hétfőn délelőtt homokért küldte az apja a község határában lévő kőbányához. A fiatal legény és nagybátyja, Kurucz István megtöltötték a szekeret és már éppen el akartak távozni, amikor az egyik hatalmas szikla meglazult a fejük fölött. Kurucz Istvánnak sikerült a veszedelem elől elugrani, Kurucz Andrásnak azonban a lezubant szikla a mellére esett és a fiatal legény pár pernyi borzalmas kínlás után meghalt. A kolozsvári ügyészség megindította a nyomozást annak a kiderítésére, hogy a szerencsétlenségért terhel-e valakit a felelősség.

Szabaddá teszik a gabonakivitelét

Uj pénzügyminisztérium fogja az ország gabonaszükségletét rendezni

(Bucuresti-Bukarest, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új gabonaszim ügyében ma értekezlet volt a pénzügyminisztériumban. Elhatározták, hogy gabonakivitelét teljesen szabaddá teszik, de csak akkor, ha már az ország belföldi szükséglete teljesen fedezve van. E fedezésre több kombináció került szóba. Arról is szó esett, hogy a kontingentálási rendszert léptessék életbe, azonban hosszabb vita után ezt a módszert elvetették. Elhatározták, hogy részvénytársaságot alakítsanak amelyben a Banca Nationala 200 millió lej tőkével

vesz részt s amelynek az lesz a feladata, hogy napi áron a gazdánál lekössön annyi gabonát, amennyi az ország szükségletének fedezésére elég lesz. A részvénytársaság nem fizeti ki az egész buzamennyiséget, hanem csak előlegeket ad azokra s csak akkor fizetik ki teljesen, amikor azt ténylegesen leszállítják.

Ha eladták a lekötött mennyiséget, úgy a részvénytársaság akár külföldön, akár másutt beszerzi a lekötött mennyiséget a gazda terhére. Ebben az ügyben egyébként közelebről újabb ankét lesz.

Kommunista szónok a jubiláló olasz király előtt

Az olasz ellenzék tiltakozó memorandummal hódolt Viktor Emánuel előtt

(Róma, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz király uralkodásának huszonöt éves jubileuma alkalmából az olasz parlament programszerűen tisztelt a király előtt. Előbb a kamara elnöke, utána a hadirokkantok képviselője, majd a miniszterelnök intéztek hódoló beszédeket.

A munkások pártok szerint járultak a király elé. Amikor Genari kommunista pártja elveiről kezdett beszélni, a fascista képviselők és a közönség közül is többen megzavarták beszédében. Farinacci képviselő kiragadta kezéből a beszéd kéziratát, úgy, hogy Genarinak el kellett halgatzia.

A parlamenti ellenzék nem vett részt a hódoló ülésen. Ehelyett külön memorandumot in-

tézett a királyhoz, amelyben éles támadásokat intéz és vádakot emel a mai rezsim ellen. A memorandum többek között ezeket mondja: „A népek szüksége van törvényes szabadságaira. Ma azonban minden alkotmányos garancia fel van függesztve. Nincs meg a polgári jogok biztonsága, mert sem az állam, sem pedig a terrorizált bíróságok nem tudnak e jogoknak érvényt szerezni.”

A kamara elnöke két pártnak azt a kérését, hogy a képviselőházban gyászünnepeket tartsanak Matteotti emlékéért, visszautasította. Ugyancsak visszautasította a fascisták azt a kívánságát is, hogy a kamara valamelyik termében Casalini emlékére gyászünnepeket tarthassanak. Mind a két ünnepeket június 10-ére tervezték.

Szédületes iramban szavazták meg a közigazgatási javaslatot

Fel a kezekkel, le a kezektől. Igenis kutyák vagyunk, de az alkotmány őrel

(Bucuresti-Bukarest, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén az ellenzék részéről konstatálják, hogy a Ház határozatképtelen és követelik a házszabályok alkalmazását.

Bratianu Vintila feléjük szól, hogy ez obstructió.

Jorga: Bratianu Jonel azt mondta rólunk, hogy kutyák vagyunk. Nos, igen!

Mi a házszabályok őrzőkutyái vagyunk és nem vagyunk a törvénytelenség bestiái.

Az ellenzék hangos lármával követeli a névszerű szavazást annak megállapítására, hogy tényleg határozatképtelen-e a Ház. Nem veszik figyelembe az ellenzék kérését és az elnök Gradisteanu Jonásnak adja meg a szót. Gradisteanu foglalkozik Marzescu azon kijelentésével, hogy a nemzeti pártban fanarioták foglalnak helyet. Tiltakoznak ezen kijelentés ellen és inkább a liberális pártban vannak ilyenek.

Marzescu válaszában kijelenti, hogy nem akar senkit sem megsérteni, csupán a volt taktikára tette ezt a megjegyzést. Ez a szó nem sértő kifejezés.

Gradisteanu azt a megjegyzést teszi, hogy az igazságügyminisztériót több figyelmességet vár. Attérnek a napirendre és a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslatot tárgyalják.

Popovici Mihály nemzetipárti kritizálja a javaslatot és elmondja, hogy a Banca Nationalára mindenki undorral gondol az országban, mert az nem az ország, hanem a liberális érdekeket szolgálja. Az ország ipara és kereskedelme hanyatlóban van, különösen vonatkozik ez Erdélyre, ahol ez az osztály nem tudott semmiféle reális támogatást kieszközölni a Banca Nationalától. Bratianu pénzügyi politikáját bírálja ezután és annak legjobb jellemzésére azt lehet felhozni, hogy

az olasz királyi udvar kapuit elzárták uralkodónk elől csupán azért, mert nem fizették ki Olaszországban fennálló adósságainkat.

A lej elértéktelenedése elidegenítette a külföldi tőkét. A költségvetés, amellyel Bratianu Vintila annyira eldicsekszik, az abban feltüntetett egyensúly csak fiktiiv. Csak számvevőégi szempontból lehet költségvetési egyensúlyról beszélni nálunk.

Az ellenzék kiforszírozza a határozatképtelenség megállapítását és ezzel az ülés fél tizenegy órákor véget ért.

A délutáni ülést Joanitzescu interpellációja vezeti be, mellyel a Manolescu Strunga és a Condruș elleni ügyet teszi szóvá. Joanitzescu elmondja, hogy a bírót, aki Manolescu Strungát elítélte 50.000 lej pénzbüntetésre és egy hónapi elzárásra, az igazságügyminiszter Bahadaba helyeztette át büntetésből.

Marzescu kijelenti, hogy a bíróság ítélezéseit a kamarának nincs jogában felülbírálni. Egyébként nem igaz az, hogy valakit is büntetésből áthelyezett volna. Az igazságügyi személynének nem volt semmi panasza az ő minisztersége alatt.

Madgearu: És ez érdem?

Chirculescu valamit mondani akar, mire Madgearu feléje kiabálja, hogy: Maga hallgasson.

Chirculescu:

Azt hiszi, amiért Bratianu Vintila annyi ideje türelmes Önnel szemben, én is tünni fogom az Ön gorombaságait?

Ezután áttérnek a napirendre és a közigazgatási javaslatot tárgyalják. Leonte Moldoveanu előadó felolvassa az egyes szakaszokat és a többség kézfelemeléssel szavazza meg azokat. Az ellenzék gúnyosan mondja kórusban:

Le, fel. Le, fel.

Ezt olyan nagy zajban csinálják, hogy a többség nem is tudja milyen szakaszt tárgyalnak.

Madgearu szerint a házszabályok értelmében nem szabad kézfelemeléssel szavazni.

Leonte Moldoveanu kimutatja, hogy a házszabályok 96. paragrafusa értelmében igenis szabad. A többség kiabálja Madgearu felé:

— Hiszen azt mondták, hogy nem vesznek részt a közigazgatási javaslat tárgyalásánál, most miért vannak itt?

Madgearu: Csak fel akarjuk hívni a figyelmüket arra, hogy 5 perc alatt 20 szakaszt szavaznak meg az urak.

* Ha súlyt fektetünk arra, hogy arc-bőrünk gyöngéd és fehér legyen, úgy keverjünk mosdóvizünkbe eredeti Mack-féle Kaiser Borax-ot.

Ezuttal ne foglalgy gazdasági megajelenség meglátáár a Karmel ötvenn, ma már az alig arab jellegű Hajfálakik, ma már az nagyobb mértékben a folyamatot meg nagyon rövid idő legfontosabb gócses, hogy a zsidóérzékenységgel fiéségre, mely zsidódiódió. Itt különömpompás Karmelenbokkal épít magászont természeteseve ezeket az épít hajnalon az arab a falakat, melyeket

ek az idegen kézzeldját, annak megántó, groteszk és na ugyan lehet ez zsidó Palesztinázok a gazdag zsiarabokkal épített zsidók is vannak gy az arabok — S ez, úgy látszik, elkísmeretük meg-

Egy józan érvelés

nt, ha nem állasidő munkás drágy arab kőmiveszik, addig a zsidóöt piasztert kell munkás olcsóbb mostani új „tökés” alapjára helyeztetet sehöl se ír. És itt találja magát a meghódítása a ben: a gazdasági oka olcsóságát min. Ezek a zsidók elyik más nép tőnet nagytökésnél,

miképen lehet Pa-kének azt az érmentimentális moti. Bizonyos, hogy felépíteni, ha m. e. Az a töke azonbe a földet és a remthet gyárat, e Jisráéllé.

ennek látszó probában — kivéve a — végig kísért. ncsenek elméletióság teljesít s így t elméletkeresés t azonban nem lól importált tár fogjuk megtalálni, és abban az új nában nemcsak a képen a múltban, utját jelöli ki.

Székely Béla.

latörvény ellen.

regái zsidó szerve-tak, amelyen tiltajvaslata ellen. Eják az ország vala-ságúesen tiltakoz-

Cluj

Telefon

500

IRÓK ÉS IRÁSOK

Beszélgetés Szabó Dezsővel

Budapest, június

A szegedi epizód lezajlása után ismét Budára huzódott vissza Szabó Dezső, ez a furcsa életű mindenkítől félreértett magyar író. Nem érintkezik írőkkel és irodalmi körökkel, nem ismeri és nem is akarja megismerni a magyar irodalom utolsó évtizedének természetét. Interjura jelentkező pesti újságíróval a világról sem áll szóba.

— Mint a gyeheuna tüzetől, úgy rettegek az újságíróktól — kezdte el beszélgetését a budai Philadelphia-kávéházban reggel nyolc órakor a kávéja mellett. — Minden nyilatkozatomat elferdítik. Mogorva, zárkózott, tulnyers embernek állítanak föl a publikum csodálkozására főtartott kirakatokba. Hát én kérem minden reggel kilenc után kísételek a Buda körüli falvakba, ott csatangolok késő estig. Képzeld, milyen terhet jelentene, ha én ezalatt folyton az embereket gyönlőném. Tény, hogy sokat szenvedek. Irtózatás strapa nekem magyarnak lenni, viselni külföldön és magányos szobában és a pomázi hegyek éneklő madarai előtt a magyar fajvédelmeknek nevezett svindliszövetkezet erkölcsi ódiómát.

Mosolyogva mondta ezt Szabó Dezső, egy érintetlen lelkű gyermek rajongó hitével.

Uj könyvem, a „Tenger és a temető“ az ősszel kerül kiadásra és minden valószínűség szerint ide sorozom be tizennégy már megirt elbeszélésemet. Lapoknak nem adom el őket. Az írásaimat ezután árfolyam szerint értékesítem. Nekem két millió kell egy elbeszélésemért, mert kiszámítottam, hogy köműves is keres ennyit. Egész természetes tehát, hogy az én építésem nem lehet kevesebb értékű. Nagyon szeretném, ha az olvasóközönség tudomásul venné, hogy én nem vagyok író. Nekem nem célo-m az írás. Ha holnap diktátor lennék, vagy földesur, vagy suszter, épenugy lezogatnám folygülemlert erőmet. A körülmények úgy alakultak, hogy írnom kellett. Ebben megerősít az is, hogy nincs ma egyetlen ember sem, aki annyira izolálva volna, mint én. Most faluba készülök, magyar kávinisták közé, hogy beféjzem nagy regényeimet. Ez a könyv sístergő bomba lesz, robbanó forradalom. Címe, témája még titok. Meglepetésnek tartom. Talán sikerülni fog elérni, hogy mindenféle „izmus“ ember végérvényesen bélpoklosnak kiáltson ki.

Amikor „Jaj“ című kötetem megjelent, megmozdultak komolyan a svábok. Nem a hasonló névre hallgató szimpatikus bogárkák. Azok a csunya és undorkéltő csuszó-mászók, akiket kiskorcsmákban magyarrá vedlesztett a munkakerülés.

— Szabó Dezsőt le kell szurni — öklendezték heteken keresztül. És valóban három hétig ott inspekcióztak az éjszakában, az örök magyar éjszakában, az alagut budai oldalán. Még eddig nem szurtak le.

Ezzel szemben némi elégtételül szolgált, amit a nemzettől kaptam. Az egyedüli különben, amit adtak. Két évi börtönbüntetéselem elengedésével egy nagy csapástól szabadítottak meg. Akiben annyira él a szabadság szeretete, arra kimondhatatlan hatással lett volna ez a két esztendő.

Szegeden gyönyörű napokat töltöttem. Meghívások, csokrok, autogramért jelentkezők százai hullottak felém. Meghívásokat elvből nem fogadtam el, egyébként mindenkinek rendelkezésére álltam. Juhász Gyula itt egészen közel jutott hozzám. Juhász egyszer csunyan megtámadott. Évekkel ez előtt. Erre én hallatlanul és őszintén földicsértem. Gyula pár nap múlva mindent visszavont. Röstelte a dolgot. Szegeden alkalmam volt megfigyelni ezt a valóságos értéket, akit két millióért hallatlanul kizsákmányolnak. Itt jut eszembe, hogy van egy emberem, aki igazán őszinte hozzám. Móríz Zsiga. Ő nyíltan megmondta, hogy nem szeret. Ő egyedül mondta ezt meg. Nyíltan és becsületesen.

— Most itt vagyok még Budán, holnap talán már nem. A dunántúli Sümeg a Mekkám, ahol mindig tudtam dolgozni és ahol az utolsó tíz évben egyedül érzem otthon magamat Mesterházy Károly vendégszerető, hamisítatlan ősiségű magyar portáján. Itt testvérlevegőt kapok. Itt született meg többek közt a „Csodálatos élet“ is.

Foglalkozom újra folyóiratom megindításának tervével. Miskolcon adnám ki, esetleg, ha lehet, Kolozsváron, de semmiesetre sem Pesten. Az új írókat nem olvasom. Sok régít sem. Nincs türelmem hozzá. Erről nem tehetek. Vannak írók, mint Su-

rányi például, akitől egyetlen sort nem ismerek. Herceg Ferenc könyveiben eddig tizennyolc sorig tudtam eljutni.

— Irja meg kérem, hogy Szabó Dezső nem bogaras, nem külön. Szabó Dezsőnek egyetlen

hibája van: nagyon hiu. Ez kell neki a munkához, mint a levegő.

Szabó Dezső fizetett, fölállt, nagyon szívélyesen elbucszott, zsebredugott a sarki péknél négy darab sóskiflit és fityörészve nekivágott a Naphegynék.

Szokolov Bukarestbe érkezett

(Bucuresti-Bukarest, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nachum Szokolov, aki március óta Palesztinában tartózkodott, tegnap a „Románia“ gőzessel Konstancába érkezett. Szokolovnak négyhavi Palesztinában tartózkodása alatt az újjáépítés irányításában rendkívül sok teendője volt. Az egyetem megnyitása után jóideig még a cionista világszervezet elnökével, Chaim Weizmannal dolgozott Palesztinában, ahonnan csak néhány héttel azelőtt utazott vissza Nápolyon át Londonba. Szokolovot

azonban különböző országos ügyek továbbra is Palesztinában tartották, most azonban a londoni központ sürgetésére az angol fővárosba utazik, nyilván, hogy az augusztusban megtartandó kongresszus munkálatainak előkészítésében átvegye az irányító szerepet.

Bukarestben a cionista szervezet a vezért lelkes és szívélyes fogadtatásban részesítette. Szokolov utjának további részleteiről semmiféle értesítést nem kaptunk.

A nagyváradi ortodox hitközség egyhangulag a héber nyelv mellett foglalt állást

(Nagyvárad, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi ortodox zsidó hitközség évi közgyűlésének folytatásos ülésén az iskolatörvényt tárgyalták. Két tiltakozó javaslatot nyújtottak be a plénumhoz, amelyek közül az egyiket Nussbaum Sámuel utján a Zsidó Nemzeti Szövetség, a másikat Gutfried Emanuel utján a beszercei iroda terjesztette elő. Nussbaum Sámuel hitközségi elnök összevete a két javaslatot és megállapította, hogy bár mind a kettő hasonló követeléseket tartalmaz, a Szövetségé világosabb és így azt ajánlotta elfogadásra. A Szövetség tiltakozó jegyzéke világosan kimondja ugyanis, hogy a zsidóság nyelve a héber s emellé csupán a chéderekben használhatják kisegítő nyelvként a jiddist. A javaslatokhoz hozzászóltak Sielbermann József, Altman Sámuel, Gottesmann Sándor, Lebovits Rudolf, Kesztenbaum Miksa, Epstein Samu, akik valamennyien a héber nyelv mellett foglaltak állást. A Zsidó Nemzeti Szövetség javaslatát a közgyűlés tagjai egyhangulag elfogadták és ezzel impozáns tanujelét adták annak, hogy a héber nyelv szükségessége ma már felül áll minden vitán.

Pótlélag közöljük még, hogy a nagyváradi izraelita hitközség, amelynek az Országos Jogvédő Irodájához történt lecsatlakozásáról tegnap röviden megemlékeztünk, természetesen a Zsidó Jogvédő Irodához csatlakozott.

Mária királyné cikksorozata

III. Szépség

Mária királyné alábbi cikke az „United Press Association“ utján jutott a világsajtóba.

Szépség! Milyen hatalmas szó. Majdnem olyan erős, mint: szerelem. A szép nők nevei évszázadokon át megmaradnak, mint valami varázslatos melódia. Újra és újra akarjuk ezeket a neveket hallani. Mindent szeretnénk tudni viselőikről és nem tudunk betelni élet-történetük olvasásával. A költők őket éneklék. A történelemíró újra és újra feleleveníti alakjukat. A festők arcvonásaikon tépelődnek és ecsetükkel újból életre akarják őket kelteni. Kleopatra, Heléna, Dido, Vénus, Beatrice, Stuart Mária, Lucrecia Borgia, Lady Hamilton és az újabb nevek, különösen a színésznők, Mary Anderson, Lilian Russel, Mary Garden, Ethel Barrymore, Mary Pickford... külön-külön ugyanannyit jelentenek, mint a szó maga: szépség.

A szépség minden ajtót és minden szívet megnyit. Az ember büvölten áll velük szemben, előrehajol, hogy jobban lássa őket és mindent akar tudni róluk. Uralkodónó, vagy csavargónó, mindegy. A csodálkozás a szépségnek szól.

Vajjon lehet-e a szépséget osztályozni? Vajjon mi is a lényege? Okvetlenül szükséges-e például, hogy egy szép nőnek tökéletes arcvonásai legyenek? Csupán a fiatalság lehet szép? Összefüggésben van-e a ruházattal, tartással, megjelenéssel? Olyan kérdések, amelyekre sokféle feleletet lehet adni. Bizonyos, hogy az abszolút szépség típusa alig alig található. Hogy egy nő lábujjaitól homlokáig tökéletes legyen — talán nincs is. Az ilyen szépségek csak márványban vannak — a Louvreban, a Britisch Muzeumban, a Palazo Pittiben, a new-yorki Metropolitan Muzeumban és a washingtoni Corcoran Galériában.

A szépség fogalma idők szerint változik. Ma már alig értjük meg Rubens típusait. Az ő nőit alig lehetne karnélküli bluzba és rövid szoknyába bujtatni, nem hinném, hogy golfot, teniszot, hockeyt, baseballt tudnának játszani, vagy hogy jazzt és foksztrótot táncolnának. A vénuszok kizárólag a piederstálokon mutatnak. Szinte lehetetlennek látom, hogy a szépséget a bájosságtól elválasszam. A szépség élettelen nélkül. Vajjon mi az, ami egy szép nővel szemben lekötíti figyelmünket? Amiért állva maradunk és rámeredünk? És amiért feltör

benntünk a vágy, hogy — legyen az férfi, vagy nő — megismerjük...? A bájosság, amely sokkal erősebb, mint a szépség.

Valóban én jobban szeretem a csunya, de szívélyes, vig leányokat, mint a hideg és büszke szépségeket. Mert láttam már kifogástalan arcképeket, amelyek bosszúságot és elkeseredést váltottak maguk körül. Láttam abszolút szépségeket, akik nem mertek nevetni, mert féltek, hogy arcukon valami vonás megrándul. Az ilyen szépségek hamisak. Űnek a szalonokban és nem mernek résztvenni a beszélgetésben, mert azt akarják, hogy hallgatásukkal kitűnjenek. A széken, amelyen ülnek, nem mernek megmozdulni, mert félnek, hogy ruhájuk veszít simaságából.

Nem, a szépséget, ezt az isteni ajándékot, nem szabad ilyen mereven viselni. Egy nyílt kacagó száj ezerszer többet ér, mint egy csukott ajak, még ha oly kívánatos is a csókra.

Mindenesetre kivételt képeznek a jól átgondolt szépségek, akik testük minden atomjából pénzt és hatalmat kovácsolnak, igen, kimondhatjuk: a kurtizánok. Ők igazán nem akarnak másnak látszani, mint amik. Ajkuk minden mozdulata, orcimpáik minden rezdülése, szemük minden pillantása: felhívás. Olyanok mint a páva, amely tollait felpeckeli, hogy megcsodálják. És még így is sokkal megnyerőbbek, mint a l'art pour l'art szép asszonyok.

Lehet-e növelni a szépséget? A ruházat és a festékek emelhetik-e értékét? Bizonyos. A franciák ebben egyenesen művészek. Tudvalevőleg a francia fővárosban lehet a legjobban megszépülni, de Newyork és London hamarosan versenytársai lesznek. Én tizenhétéves korom óta nem tartózkodtam nagy városokban. És ha ott is éltem volna, napi munkám nem hagyott volna időt, hogy arcommal és ruhámmal sokat törődjem. De eléggé asszony vagyok ahhoz, hogy örüljek annak, ha a mai fiatalság mindenáron meg akarja hosszabbítani sanszai idejét.

Egyszer egy amerikai újságíró azt kérdezte tőlem, mit teszek, hogy ilyen fiatalnak nézek ki. — Mindig mosolygok, mindig természetes vagyok, szeretem a friss levegőt, mielőtt lefekszem megmosom hideg vízzel és szappannal az arcomat és nem használok festéket. Reggelenként pedig mindig örülök, hogy ismét egy új nap kezdődik.

Ez volt a válaszom.

Az Uj Kelet a
ság nap
Szerkesztik: C
Felelős szerk:
Előfizetési ár
240 lei,
Az Uj Kelet c
megjelöl

Rappard
ség mandátum
állandó mard
hogy Rappard

Szerda

5685. Szivan
1925. június 1

azt tudom ró
professzor m
fontos politika
ségi szekciók
pard professz
hogy éppen a
is meglepő. A
dátumbizottság
tartozik. Az a
egyenesen Pa
egyetem meg
vett részt. Ma
előkelő idegen
gadtatás legle
zsidók országe
is fog esni m
már megszokt
zésre kívánko

Rappard p
Balfourral egy
ezek a nagy
ha egymás kö
egy kis belépt
adása során. D
az előadás szó
„Amikor vi
tem lord Balfó
legnagyobb pol
iszolt nekem:
bizonyára a w
mondani. (A w
meg a nagyhat
leges lezserelés
ötven év múlva
nekelőt a róla
gondolni“. (A
Balfour-deklará

Az angolok
több rosszat. E
kat ismerik. Is
zsidó nép pszic
néppel valaha i
ezredekén át é
Ezek az angolo
És tudják azt,
már régen elen
téből. De Cirus
Anglia, a Balfó
ban. És a halot
félezer év óta a
vesen tettek jót
dunk lenni.

Érdekes, hog
sával szinte egy
talmás beszéde
sulat ülésén. Az
kusa, Lloyd Geo
dolás volt a cion
előtt. És megint
néhány mondat,

„A zsidók tel
británia igéret
teljes értékű vol
irtunk alá és m
ció alatt is Nag
Anglia becsülette
Igy végezte
Mindez pedig

HIRK

Az Uj Kelet az egyetemes zsidó és héber nyelvű napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felfős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Rappard professzor öt évig volt a népszövetség mandátumbizottságának vezetője és most az állandó mandátumbizottság tagja. En nem tudom, hogy Rappard professzor, a tudomány melyik ágának professzora és azt is csak sejttem, hogy bizonyára nagy politikus. Egészen bizonyos, hogy nagy politikus, mert egyébként nem tölthetné be, már hatodik éve, a népszövetségben azt a magas tisztséget, amelyet betölt. En hamarjában azt se tudom, hogy Rappard professzor, melyik nemzet fia, én csak azt tudom róla, hogy nem zsidó. Ez a Rappard professzor most Genfben tartózkodik. Bizonyára fontos politikai küldetésben, mert a népszövetségi székciók állandó gyűléshelye Genf. Rappard professzor Genfben előadást tartott. Az, hogy éppen az épülő Palesztináról beszélt, nem is meglepő. A legfelsőbb népszövetségi mandátumbizottság tagja: úgy ahogy, a hatáskörébe tartozik. Az apropója is megvolt hozzá: Genfben egyenesen Palesztinából jött, ahol a jeruzsálemi egyetem megnyitására mint hivatalos kiküldött vett részt. Ma már az lep meg, hogy ez az előkelő idegen, ez a hideg politikus, az elragadtatás leglelkesebb hangján számolt be a zsidók országépítő munkájáról. Jól esik és jól is fog esni mindig, idegentől a legjobban, de már megszoktuk. Nem is ez az, ami följegyzésre kívánkozik.

Rappard professzor visszautaztában lord Balfourral egy hajón utazott. Érdekes, hogy ezek a nagy politikusok miről beszélgetnek, ha egymás között vannak. Rappard professzor egy kis belépillanást engedett ebbe is az előadása során. De itt aztán idézzük szó szerint az előadás szövegét:
„Amikor visszajöttem, a hajón megkérdeztem lord Balfourt, hogy mit tart az ő élete legnagyobb politikai tettének. Balfour így válaszolt nekem: 'Ha kortarsaimat megkérdezi, bizonyára a washingtoni konferenciát fogják mondani. (A washingtoni konferencia állapította meg a nagyhatalmak tengeri haderejének végleges leszerelését.) De higgye el nekem, hogy ötven év múlva, ha a nevemet említik, mindegyik elém lépve elnevezett deklarációra fognak gondolni.' (A zsidó Palesztinát megalapító Balfour-deklaráció.)
Az angolokról mondtak már sok jót és még több rosszat. Egy azonban bizonyos: a zsidókat ismerik. Ismerik a zsidók történetét és a zsidó nép pszichéjét. Tudják, hogy aki a zsidó néppel valaha is valami jót tett, annak neve évezredekken át él, halhatatlan a zsidók szívében. Ezek az angolok ismerik a zsidó történelmet. És tudják azt, hogy Cirus perzsa király neve már régen elenyészett a történelem emlékezetéből. De Cirus ugyanazt tette valamikor, amit Anglia, a Balfour-deklarációval a mi napjainkban. És a halott perzsa király neve két és félezer év óta a zsidók szívében él. Olyan kevesen tettek jót velünk: nagyon hálásak tudunk lenni.
Érdekes, hogy Rappard professzor előadásával szinte egy időbe esett Lloyd George hatalmas beszéde a londoni zsidó történelmi társulat ülésén. Amit Anglia legnagyobb politikusa, Lloyd George mondott, az valóságos hódolat volt a cionizmus és a cionista vezérek előtt. Es megint nem ez a fontos. Hanem az a néhány mondat, amellyel beszédét befejezte:
„A zsidók teljes bizalommal bizhatnak Nagybritánia ígéretében. Anglia aláírása mindig teljes értékű volt. Belgiumnak egy szerződést írtunk alá és megtartottuk. A Balfourdeklaráció alatt is Nagybritánia neve van aláírva és Anglia becsülettel állja a kötelezettségeit.“
Igy végezte Lloyd George a beszédét. Mindez pedig: Rappard professzor, Balfour,

Szerda

5685. Szivan 18.
1925. június 10.

Lloyd George, azért jut így az eszünkbe, mert Weizman táviratban üdvözölte Palesztina új kormányzóját, lord Plumer tábornokot.

„A cionista szervezet nevében köszöntöm önt új tisztségében, mint Palesztina főköormányzóját. Bizom benne, hogy az ön hivatali ideje, a palesztinai zsidó nemzeti otthonnak, valamint az ország általános érdekeinek javára fog szolgálni.“ — A kormányzó pedig így válaszolt Weizmannnak:

„Kérem önt, hogy adja át a cionista szervezetnek hálás köszönetemet az ön szívélyes tavrátáért.“

A zsidó nemzeti otthonról egy szó se. Hiába: idegesek vagyunk. Plumer tábornokot még mindig nem ismerjük és nem tudjuk, hogy milyen érzelmekkel jön majd Palesztinába. Ez a választávirat nem sok jót ígér. Szeretnénk tévedni. De ha nem: Balfour a nevének halhatatlanságát érzi a zsidó Palesztinában és Lloyd George Nagybritánia becsületet. Megnyugtatósnul ennyi épen elég nekünk. g. j.

— **Stere és Lupascu mentelmi jogának felfüggesztését kéri.** Bukarestből jelentik: Az „Aurora“ szerint a sorocai törvényszék átiratban kérte a kamarától Stere professzor és Lupascu György mentelmi jogának felfüggesztését. Az ok erre az, hogy állítólag Stere és Lupascu inzultáltak a zgotiati prefektust.

— **A lemondott jasi professorok állására kiírták a pályázatot.** Bukarestből jelentik: A jasi egyetem lemondott professorai Matei Cantacuzinó professor lakásán tegnap értekezletet tartottak és elhatározták, hogy egyenként kéri katedrájukba való visszahelyezésüket. Illetékes helyen erre vonatkozólag kijelentették, hogy ilyen megoldás teljesen lehetetlen, mert a katedrákra vonatkozólag már kiírták az új pályázatokat. Egyedüli mód, hogy a lemondott tanárok újabb pályázatot adjanak be a katedrára.

— **Joffe, az orosz közigazgatási tanács elnökségében.** Bécsből jelentik: Adolf Joffe bécsi orosz követ, aki egy idő óta Moszkvában tartózkodik, nem fog visszatérni hivatalába, mert kinevezték az orosz legfőbb közigazgatási tanács elnökségébe. Ez a bizottság legfontosabb szerve az állami közigazgatásnak. Joffét a közoktatásügy, az egészségügy és a művészeti ügyek élére állították. Utódját a bécsi követség vezetésére még nem nevezték ki.

— **Egy harmadéves joghallgatót letartóztattak a jasi atrocitások miatt.** Bukarestből jelentik: Jasiban a megindított vizsgálat szerint beigazolást nyert, hogy az emlékezetes vasuti atrocitásokban egy harmadéves joghallgató is részt vett. Az egyik nótus Weiger Klári, akit kidobtak a vonatból, felismerte támadóját Georghiu harmadéves joghallgató személyében. A diákot letartóztatták.

— **Tűzvész a galaci leánygimnáziumban.** Bukarestből jelentik: Keddről szerdára viradó éjjel az állami leánygimnáziumban óriási tűz ütött ki. Egyóra tájban a szolgálatban lévő portás észrevette, hogy az épület egyik sarkából óriási füst-felhők tödulnak ki. Amikor odaért, már lángnyelvek emelkedtek az ég felé. Azonnal felriasztotta a növendékeket, akik között óriási pánik ütött ki. Fejveszeten kiki úgy menekült, ahogy tudott. Hálóingben menekültek az ablakokon keresztül a diáklányok. Amikor a tüzőltök megérkeztek, a tűz annyira elharapózott, hogy a tüzőltök tevékenysége csupán arra irányult már, hogy a még ép épületrészeket megmentsék a tűz elől.

— **Kétszeres gyilkosság Tolcsván.** Sátoraljaújhegyről jelentik: Szücs Pál tolsvai csendőrmester tegnap este lelőtte Farkas János segédjegyzőt és Kovács Mária felirónót, majd önmaga ellen fordította a fegyvert. A férfiak azonnal meghaltak, a nő a halállal vívódik. A csendőrmester azért követte el szörnyű tettet, mert a felirónó hűtlen lett hozzá.

— **Egy „leépitett“ igazgató, gyáros és kereskedő naplója.** Ezen cím alatt van összefoglalva és állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bányászati közgazdasági élet minden fázisa és riportszerű eseménye a „Pénzvilág“ közgazdasági folyóiratnak minden hó elején megjelenő számában. Az érdekesítő és változatos tartalmu, de mindig izléses stílusban megírt folyóirat cikkei sorozat, mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág“ Oradea-Mare Strada Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjtalanul.

— **Eljegyzés.** Beredak Ilonka (Zsibó) és Luács Elemer (Bucure-t) jegyezek. (Minden külön értesítés helyett)

— **Két és félmilliárd kára van a sátoraljaújhegyi tűzvésznek.** Sátoraljaújhegyről jelentik: A tűzvész, amely tegnap kitört, mára a debreceni, szerencsi, sárospataki és miskolci tüzoltóságok megfeszített munkája után lokalizálódott. A katasztrófának huszonöt ház esett áldozatul és negyven család maradt hajléktalan. A tűzvizsgálat megállapította, hogy a kár hozzávetőleg két és félmilliárd koronát tesz ki. A tűzvész okát még nem sikerült megállapítani.

— **Ujrafelvételeit rendelték el egy rablógyilkosságért elítélt asszony pörében.** Bécsből jelentik: Az Uj Kelet annak idején megírta, hogy Franciska Pruscha asszonyt, aki ellen rablógyilkosság miatt vádat emeltek, az esküdtszék tizenötévi sulyos fegyházra ítélte. Az ítéletet azonban az osztrák közvélemény páratlan felzudalással fogadta úgy, hogy a bíróság az asszony védjének dr. Richard Pressburgernek, perújítási kérvényével kénytelen volt behatárolni foglalkozni. A bírói tanács tegnap a késő éjszakáig tárgyalta, dr. Altmann törvényszéki elnök vezetésével, az újrafelvételi kérvényt, amelynek helyt adott. Franciska Pruschát 1924 november 29-én ítélte el a bécsi esküdtszék. A semmitörvényszék az év március hetedikén vetette vissza a semmitörvényszék panaszokat. Az elítélt asszony, aki az ítélet kihirdetése után jajveszékelt és kezét tördelve kiabálta, hogy ártatlan, most a wienernerudorfi női fegyintézetben van. Mihelyt a per újrafelvitelére vonatkozó bírói döntés jogerőre emelkedett, Franciska Pruschát kihozzák a fegyházból és Bécsbe szállítják a törvényszék börtönébe, ahol mint vizsgálati foglyot fogják kezelni.

* **Orvosi hír.** Dr. Reich Izidor fardörvösi rendelését sív és egyéb vérszíngési bántalmakban szenvedőknek újból megkezdte Buzidson Str. Avram-Iencu 20.

— **Az okiráltságbeli zsidó ifjuság hetilapja.** Bukarestből írja tudósítónk: Junius 10-én jelenik meg az éromániai cionista ifjuság hetilapjának a „Háncu“-nak első száma. Az új lap szerkesztősége és kiadóhivatala Bukarestben a Bd. Elisabetha 6. II. emeleten van.

— **Ellopták egy nem létező tanfelügyelőség büdzsét.** Bukarestből jelentik: Lapjelentések szerint a közoktatásügyi minisztériumban óriási méretű lopásoknak jöttek nyomára. Arról van szó, hogy tudvalevőleg az albániai románok közoktatásának felügyeletére egy állandó tanfelügyelőség működik Albániában, melynek fentartása évente 5 millió lejbe kerül. Ez a tanfelügyelőség azonban 5 éve szünetel, ennek ellenére az 5 millió évi kiadást felvették. A vizsgálat kiderítette, hogy ezt az összeget egy B. nevű revizor vette fel és azon több magasrangú tisztviselővel osztozkodott. A vizsgálat a legnagyobb titokban folyik.

* **Epekőben, gyomorban szenvedők ki-séréljék meg ezévben a drága Karlsbad helyett az olcsó Mária-völgyet.** Felvilágosítás, prospektus: Dr. Kohn-gyógyszertár, Cluj, Piata Unirii.

* **Százezres tömegek felvonulását várják az aradi országos árumintavásárra.** Az a hallatlan édeklődés, amely az aradi országos árumintavásár iránt a bel- és külföldön megnyilatkozik, arra jogosít fel bennünket, hogy leszögezzük: az aradi országos árumintavásár jelentősége és látogatottsága messze meg fogja haladni az eddig Romániában megrendezett árumintavásárok jelentőségét. Ennek okát abban kell keresnünk, hogy az aradi árumintavásár alatt a romániai közgazdasági életnek arad valóban a központja lesz azon körülmény folytán, hogy ebben az időben Aradon az egész ország közgazdasági életének legelőkelőbb probérait fogják megbeszélni az ott megtartott kongresszusokon. Így a kereskedők roppant népes kongresszusán és az ipartestületek kongresszusán kerestelmünk és iparunk, a gazdák és szőlőgazdák kongresszusán mezőgazdálkodásunk életkérdéseit tárgyalják le. Ugyancsak akkor tartja meg az európai hírű aradi butorip kiállítását, amely olyan intőrőket mutat be, amilyeneket csak a világviszonyok között lehetett látni, továbbá a képző és iparművészeti kiállításokat, amelyeket az ország képművészeinek és iparművészeinek részvételével rendeznek meg. Mindezek a kongresszusok és látványosságok előreláthatólag az érdeklődők százezreit zsúfolják a vásár tartama alatt Aradon.

* **Brassóban hirdetések, előfizetések felvétel és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekas Hirlapiroda Str. Portii 32**

KÖZGAZDASÁG

Küzdelem az angol munkanélküliség ellen

Sir Alfred Mond javaslata

(London, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy Sir Alfred Mond, az alsóház tagja és volt közegészségügyi miniszter, a munkanélküliség leküzdésére javaslatot dolgozott ki. A volt miniszter most a sajtó útján ismerteti javaslatának főbb pontjait.

A munkanélküliség leküzdéséről szóló javaslataim — írja egyik újságcikkben — nem tegnapról datálódnak. Már 1922-ben, amikor közegészségügyi miniszter voltam, ilyen értelmű előterjesztést tettem a minisztertanácshoz. Már tárgyalták volna, amikor azonban Lloyd George hirtelen megbukott. Hangsúlyoznom kell, hogy javaslatom a munkások önkéntes hozzájárulását követeli. Tervem szerint a vállalkozónak, az államnak és a szakszervezeteknek kötelességük helyi bizottságok bevonásával neki fogni a munkanélküliség szanálásának. Fájdalom, tavaly óta a gazdasági helyzet Angliában rosszabbodott, a munkanélküliség mind nagyobb lett, bizonyos iparokban páratlan súlyos állott be és bizony a problémát ma megoldani sokkal nehezebb, mint néhány hónap előtt. Ma ugyanis egy és egynevedmillió dolgozni szerető ember munka nélkül áll. Az állam a fegyverszünet óta munkanélküliek támogatására háromszázmillió fontsterlingnél többet adott ki. Ehhez járul még az a baj is, hogy a jobb szakmunkások elhagyták az országot és az új munkásgenerációnak nincs alkalma a tanulásra. Meg kell állapítani, hogy az angol munkás nem szívesen veszi a munkanélküli segélyt, sokkal inkább dolgozna.

Javasoltam, hogy a vállalkozók rendes mun-

kabárekkel és teljes munkaidő mellett egy bizonyos időre, mondjuk hat hónapra, fogadjanak fel új munkásokat a munkanélküliek közül, az állam pedig kötelezze magát a heti huszonhárom shilling munkanélküli segélynek a gyáros pénztárába való befizetésére. A kormány megállapítana egy napot, amelyen túl már csak létszámfölötti munkanélküli lehet bármely vállalatot, csak abban az esetben kezdhetné meg üzemét, ha kimutatja, hogy már e nap előtt kapott megbízásokat. Az új cég azonban csak összmunkásainak harminchét százaléka után kaphatja a munkanélküliek segélyét. A munkanélküli segély pedig három hónaponként az illető iparban való fellendülés arányában csökkenne.

Nagyon praktikus lenne már most megkezdeni próbaképpen ezt a megoldási módot és pedig olyan ipari ágazatokban, amelyek különösen nagy munkanélküliséget tüntetnek fel. Így a hajóépítésnél, a gépiparban és a bányászatnál. A hajóépítésnek ezidőszent harminchárom százalék munkanélkülije van, a bányászatnak tizenhárom százaléka. A munkanélküliek munkába való állításánál tekintetbe kell venni elsősorban azt, hogy ki, hány hónap óta volt munkanélküli és a régebbi munkanélkülieket kell elsősorban munkába állítani.

Tervem elfogadása esetén a vállalkozók olcsóbban produkálhatnának, a produkció pedig fokozódna. Ez az árakat normálisan csökkentene és főleg exportképessé tehetné.

összeállított kataszterbe felvett kisiparosok fogják kapni a kívánt hitelt. A pénzügyi kormány a Creditul Industrialnak ilyen nagyarányú kiterjesztésétől azt reméli, hogy a kisipar ismét régi fejlődését fogja elérni, a nagyipar pedig exportra is fog tudni dolgozni.

Előkészítik a kereskedelmi és iparkamarai választásokat. Az új kamarai törvény alapján megejtendő kereskedelmi és iparkamarai választásokon a kolozsvári kamaránál már szorgalmasan dolgoznak. Összeállítják a szavazásra jogosultak névjegyzékét és legközelebb körleveleket küldenek a kamara területén működő kereseti vállalkozásokhoz, hogy jelentsék be, kinek az útján kívánják magukat a kamara életében képviseltetni. Az új kamarai törvény szerint a választásokon csak román állampolgárok vehetnek részt. A

törvény szerint a kézműiparosok nem lehetnek szavazók, mert csak azok vehetnek részt a választásokon, akik kereskedelmi, vagy ipari adót fizetnek, nem pedig azok, akik professzionális adókat szolgáltatják be. A választott kamarai tagok száma negyven lesz és a kamara felterjesztésére a kereskedelmi és iparügyi minisztérium állapítja meg, hogy ezek közül hányat választanak a nagykereskedők, hányat a nagyiparosok, a kiskereskedők és hányat a kisiparosok.

Leszállítják a szén vasuti tarifáját Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A napokban tárgyalások indulnak meg a kormány, a bányatulajdonosok és a munkásszervezetek képviselői között a vasuti tarifának a szénszállításra vonatkozó redukciójáról. A munkásszervezetek a mostani tarifának huszonöt százalékkal való csökkentését követelik és rámutatnak arra, hogy a mai tarifák mellett lehetetlen a cseh szénnek konkurrálnia a külföldi szénnek, úgy, hogy a szénexport teljes beszüntetésének veszedelmét kell elhárítani az olcsóbb fuvardíjakkal. A bányatulajdonosok még ennél is nagyobb fuvarkedvezményt követelnek. A meg egyezést a napokban várják.

Forgalomba hozzák az ezüst schillingeket. Bécsből jelentik: Az ezüst schilling érmekeket forgalomba fogják hozni. Határozott időpontot még nem lehetett megállapítani, a pénzügyminiszteriumban azonban kijelentették, hogy az ezüst pénzt legelőször a jövő hónap elejéig ki fogják adni. A pénzverdéből kikerült ezüst schillingek mennyisége ki fogja elégíteni a szükségletet és a forgalomhozata előreláthatólag zökkenésmentesen fog végbemenni. A félschillingeket csak azután kezdik elkészíteni, amikor az ezüst schillingek kibocsátása már be lesz fejezve. A jövő héten már ötschillinges pénzjegyeket adnak ki, míg a jövő hónapban a husz schillinges bankjegyek kibocsátására kerül sor.

Jugoszlávia költségvetése. Belgrádból jelentik: A kormány most terjesztette a parlament elé az 1925—26. évi rendes költségvetést, amelynek végösszege tizenegy milliárd dinár. Ennyi bevétellel szemben ugyanannyi kiadás van előirányozva. A tavalyi költségvetésnél az ideai budget másfélmilliárd dinárral magasabb. A kiadási oldalon a közlekedésügyi minisztérium tételei mutatják a legnagyobb emelkedést a tavalyival szemben, viszont ugyan csak ebben a reszortban vannak előirányozva a várható legnagyobb bevételek. A legnagyobb bevételi tételt az állami különböző monopoli képezi 2,5 milliárd dinárral.

Ausztria rengeteg kaszát szállít Oroszországba. Bécsből jelentik: Az idei aratási szezonra Oroszország különböző stájerországi gyáraknál hárommillió kaszát rendelt. Ezek közül kétfélemillió már szállításra készen áll és részben már uton is van. A háboru előtt Oroszország szintén Ausztriában szerezte be kaszszükségletét. Ezuttal azonban jóval többet rendeltek, mint a háboru előtt.

TÓZSDE

Június 9-én

A lej: Zürichben 245,00, Párisban 960, Budapestben 334.

Kolozsvár. A kereslet ma eleinte tartózkodó volt, később azonban jó forgalom alakult ki. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29,80—30,10, Prága 6,30—6,35, Budapest 330—332, Páris 10,40—10,55, Zürich 41,30—41,60, Newyork 212,00—214,00, London 1040—1045, Milánó 8,45—8,55.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122,80—122,80, Amsterdam 207,30—207,30, Newyork 515,88—515,88, London 2507,00—2507,00, Páris 2520,00—2520,00, Milánó 2053,50—2053,50, Prága 1527,50—1527,50, Budapest 72,55—72,55, Belgrád 860,00—860,00, Bukarest 245,00—245,00, Varsó 99,00—99,00, Bécs 72,65—72,65.

Bukarest. Devizák: Páris 10,46, Berlin —, London 10,55, Newyork 214,50, Milánó 8,58, Zürich 41,80, Bécs 30,15, Prága 6,37.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, német márka 51,00, leva 1,60, török lira 118, font sterling 1057, francia frank 10,29, svájci frank 41,85, olasz lira 8,65, drachma 3,80, dinár 3,70, dollár 215,25, lengyel forint 41,50, osztrák schilling 30,30, magyar korona 30,50, cseh korona 6,10, belga frank 10,60, holland forint 84,00

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett

Más vállalat miatt rőfös és női divataru üzletünket teljesen felosztatjuk és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Lőrincz és Tóth

Cluj, Piața Unirii (Főter) 8. szám.

Berendezés eladó

Berendezés eladó

Figyeljen a címre, ne tévessze össze más névvel

F. Markovits, ékszerész Wesselényi M.-u. No 20.

Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst és briliánsárukban — legolecsóbban nálam szerezheti be.

A cukorból jelentik lapította meg árát. Eszerint cseh korona. A lesz.

Hiteltu pénzügyi, keres és társaságekről bizhatóságáról. tos, preciz, gy adunk. Kérjen „Pénzvilág“ o inkasszó iroda, C

Bécsi cég távirati jele közöttük 866 r rint 5—10 gar

Saborsky

Wien, III. 4 ST Wien — Előáll és Piai, Wien Saborsky Józse

Reflexiók

(Cluj-Kolozsós tudósítójától.) A zeteközi mérkőz meg a helyét. Blue Star elle idő 30 percébe ellenfele volt a kissé visszaesett hatása alatt. Cs ták önmagukat.

A mérkőzés megjegyezni, h gratuláltak a g annak a játéko hidegvérrel mi folyt tovább a a profiknál. An ciót kapott Ren a Blue Star ka fogadta, amilye hallottunk.

A játékosokró kell kezdjük. Le energiával rendel zetet tisztázott. E amikor a Haggib volt, ugyszólván Virágnak nehéz d lössy-szárnnyal k lagosan jól végez szerüen játszott t az utolsó percek most viszont épp Sokizben alul na csatársorral szem rendelkezik, nem kivalót nyújtott. Rosenfeld kapus második gólnál ro totta azt, amit, a szokott.

A csatársorban családást. Amikor tudott semmit, m került, minden L Fahn annyi labda okosan kihasznál Kornevicsai sen radott, hogy őt ja Ernő ismét tanu teles technikával r gáról is leszokott, Reményi a szokot meket szerzett. E pes játékos. A teg A győztes veno működött, mint az Hajós bebizony válogatott. A szélső jobbik. Zsigmondy bekkek közül Emm

A cukor ára Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A cukorkartell a napokban alapította meg Csehszlovákia területére a cukor árat. Eszerint a cukor kilója az országban 4.40 cseh korona. Az exportcukor valamivel olcsóbb lesz.

Hiteltudósító iroda. Belföldi és külföldi pénzügyi, kereskedelmi és ipari vállalatokról, egyéni és társaségekről, azok személyi és vagyoni megbízhatóságáról, fizető és hitelképességéről pontos, precíz, gyors és diszkrét hiteltudósításokat adunk. Kérjen próba, kontroll és öninformációt. „Pénzvilág“ országos hiteltudósító, egyeztető és inkasszó iroda, Oradea-Mare Str. Jókai 17. Telefon 9.

Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai cég távirati jelentése.) A heti felhajtás 3255 darab, közöttük 866 romániai áru. Az árak minőség szerint 5—10 garassal olcsóbbodtak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

SPORT

Reflexiók a Haggibbor — Blue Star mérkőzéshez

(Cluj-Kolozsvár, június 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári zsidó csapat a nemzetközi mérkőzéseken mindig kitűnően állja meg a helyét. Ezt bebizonyította a tegnapi Blue Star elleni mérkőzésen is. Az első félidő 30 percében határozottan egyforma és méltó ellenfele volt a Blue Starnak. Ekkor azonban kissé visszahétt az egymásután kapott két gól hatása alatt. Csakhamar azonban ismét feltalálták önmagukat.

A mérkőzés mindvégig fair volt. Érdekes megjegyezni, hogy a Blue Star játékosai nem gratuláltak a gól után, mint az nálunk szokás, annak a játékosnak, aki a gólt elérte. Egész hidegvérrel mindenki visszament a helyére és folyt tovább a játék. Bizonyára ez a szokás a profiknál. Annál több üdvözlést és gratulációt kapott Reményi, miután a gólt befejezte a Blue Star kapujába. A gólt olyan tapsvihar fogadta, amilyent kolozsvári pályán még nem hallottunk.

A játékosokról szólva ismét csak a kis Kleion kell kezdjük. Lelkes, fáradhatatlan és hallatlan energiával rendelkező játékos. Számos meleg helyzetet tisztázott. Husz percig a második félidőben, amikor a Haggibbor kapuja valóságos ostrom alatt volt, ugyszólván minden gólhelyzetet ő tisztázott. Virágnak nehéz dolga volt, hiszen a Weisz—Siklóssy-szárnyal kellett megbirkóznia. Így is aránylagosan jól végezte munkáját. Braun egészen úszerűen játszott tegnap. Eddig az volt nála, hogy az utolsó percekben nem ért semmit. Kifulladt, most viszont épp a finisnél nyújtott elsőrangot. Sokizben alul maradt a harcban, de ezt olyan csatársorral szemben, mint amilyen a Blue Star rendelkezik, nem is lehet másképp elképzelni. Pollák kiváló nyújtott. Esszerűen játszik, ez a főelőnye. Rosenfeld kapus ugyancsak hitett magáért. A második gólnál rosszul helyezkedett, különben nyújtotta azt, amit, amikor jó napja van, nyújtani szokott.

A csatársorban Fleischer keltette a legnagyobb csalódást. Amikor az összekötőben volt, ott nem tudott semmit, mikor a második félidőben a szélre került, minden labdát elrontott. Pedig a kitűnő Fahn annyi labdával látta el, ha abból csak egyet okosan kihasznál ki, könnyen gólt csinálhatott volna. Kornerrugásai sem érnek semmit. Fahn annyit fáradozott, hogy öt játékosa nem fáradozott annyit. Farkas Ernő ismét tanubizonyosságot tett arról, hogy kivételes technikával rendelkezik. Most, hogy gyávaságáról is leszokott, sokat használ az együttesnek. Reményi a szokott jó volt. A góllal kiváló érdemeket szerzett. Rosenfeld II. a szélen fejlődésképes játékos. A tegnapiak után sokat remélünk tőle.

A győztes vendégcsapatban a halvesor ma jobban működött, mint az Universitatea ellen.

Hajós bebizonyította, hogy méltán volt magyar válogatott. A szélsőhálók közül a jobbhalf volt a jobbik. Zsigmond kapus a gólt nem védhette. A bekkek közül Emmerling biztosabb. A csatársor a

lelke a csapatnak. Olyan mint az óraszerkezet. Egyformán jók valamennyien, de mégis Weisz és Siklóssy tetszetek a legjobban. Horváth nagyszerűen irányítja a csatársort. A balszélső kitűnően fut és ez a legjobb erénye.

Végszóra meg kell állapítsuk, hogy kevés futbalcsapat váltotta ki a közönségből azt a szimpátiát, amit a Blue Star. Feltűnően fair játékosok. Érdekes volt hallgatni, amikor a második félidőben a jobbhalf elgáncsolta Fahn, hogy ráförmedtek társai és erőlesen figyelmeztették, hogy tartózkodjék az ilyesmitől. Még csak annyit, hogy az „Ellenzék“ tegnapi azon hire, hogy csütörtökön a Blue Star itt játszik a bécsi Amatőrökkel nem felel meg a valóságnak. A csapat tegnapi délben már haza is utazott. Temesváron és Aradon kellett volna játszodjanak, de időközben lemondták a mérkőzést.

A Haggibbor teniszszakosztálya felkéri azokat a teniszszékeket, akik a holnapi versenyre beneveztek, hogy fizessék be Buchwald Bélánál (Str. Baba Novac 5. sz. Rapid) a nevezési díjakat, nehogy emiatt a versenyen való indulás akadályokba ütközzék.

Értesítés! Még soha eddig nem létezett olcsó árakban árusítjuk ki teljesen a mi még raktárunkon maradt. Ugymint selymek, szövetek, grendadínok, mosóárúk stb., mert továbbra csakis a

kötött-szövölt rövidarut vezetjük.
Eduard Sándor & Co
Cluj, Piața Unirei No 17.

Olcsó csipkék és harisnyák. Tegyen próbavásárlást. — Tekintse meg kirakatárainkat.

Ki kell költözzünk!

Emiatt kénytelenek vagyunk üzletünket teljesen feloszlítani.

Oriási szövet-, selyem-, vászon- és mosóáru -raktárunkat még eddig nem létezett olcsó árakban elárusítjuk.

Heller, Weisz & Molnár

divatáruháza, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

Telefon 4-79. szám

SZARBÓJENŐ
divatkülönlegességek nagyáruházába, Cluj, — raktárra érkeztek francia
nyári divatkülönlegességek nagy választékban.

Telefon 4-79. szám.

Minden pénteken és szombaton nagy

maradékvásár!

Minden pénteken és szombaton nagy

maradékvásár!

APRÓHIRDETÉSEK

Egy 45 év körüli nő jobb izr. családhoz vagy magánoshoz háztartás vezetésére ajánkozik. „Házvezető” jeligére a lap kiadóhivatalába. 9198

Rövid zongora bérbeadó. Értekezni lehet Cs. Regele (Ferdinand 73 sz. Románszentgyörgyön megnyit: שרן éttarmünk Grün és יחוקא ראוונבערג מקלונעבורג 9166

Eladó modern ház Van benne kétszer egy szobakonyha és kétszer két szobanyhás lakás, melléképítményekkel. Két szoba konyhába vevő beköltözhetik azonnal. Kedvező fizetési feltételek. Olcsó ár. Közvetítők díjaztatnak. Lemex, postafiók, Cluj.

Hegedűtanítást vállal zeneakadémista, kezdők és haladók részére. Cím a kiadóban. 9174

Hét évi irodai gyakorlattal bíró pericet gépirőző, ki könyvelésben és levelezésben járatos, megfelelő alást keres. Állanatokat „Állandó” jeligére a kiadóba kérek.

Eladó házastelek. Vétel esetén beköltözhető. Cím a kiadóban.

SZINHÁZ - MŰVESZET

A színházi iroda közleménye

A Feleségem babája. Mulatságosabb, finomabb zenéjű, kedvesebb operette, mint aminek a Feleségem babája fog bizonyulni, nem mutatott be a Magyar Színház nagyon régóta. Csupa kacagató helyzet, csupa sziporkázó ötlet a szövege és a zenéje annyira invenciózus és annyira melódikus, hogy igen hamar népszerűvé válik. A Feleségem babájának szombat este lesz a premierje. Főszerepői: Krátsányi Ili, Neményi, Dajka, Tarnay, Köszegi, Tompa, Ihász, Leővey, Izsó, Mihályfi. Izsó rendezi és Brody dr. dirigálja a Feleségem babáját.

Magyar Színház heti műsora
Szerda: A főpénztáros nr. (Ujdonság először. Premier-bérl. 66. sz. Sorozatszám 243.)
Csütörtök: A főpénztáros nr. (2-odszor. Napi bérl. 132. sz. B Sorozatszám 244)
Péntek: Antónia (Jubiláris előadás 25-ödször. Bérl. szünetben. Sorozatszám 245.)
Szombat: A feleségem babája. (Operett ujdonság, először. Krátsányival, Neményivel, Ihással, Leőveyvel, Tompával. Premier-bérl. 67. szám. Sorozatszám 246)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Hollandi menyecske [Mérés-kelt helyárak, sorozat 247]

A nyári divat
legszébb anyagjai
megérkeztek!

Schottis crepe de chinek
" marocainek
" nyersselymek
" etaminok
" epongeok

Eredeti schweizi himzett grenadinok.

Fehér
köppenselymek
és szövetek
nagy választékban.
Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12. Telefon 961

Most jelent meg!

A zsidó Balzac
MENDALE MOICHER SFURIM
humoros zsidó snorerregénye

A sánta Fiske

Az első jiddis regény magyar nyelven.
Ára 80 lej.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Jégszekrények

nagy választékban kaphatók
Grünwald Jakob
bádógáru üzemeiben,
P. Mihai Viteazul 13.

Használjunk kizárólag
PLANTOL

legjobb növényzsi, mert ez
tiszt, egészséges és kiadós!
Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi
főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan
ortodox rituális előírás szerint.
Képviselei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Julia Măşiu 8. Telefon 1-18.

SUCHARD
CSOKOLÁDE
HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS ÉVESRE

Mindenki a Kiszling-csillárokat bámulja.
Kiszling Rudolf és Fia Román csillár- és bronz-
árúgyára Timisoara.

Telefon 9-18 Telefon Saját égetésű, darabos, fehér Sürgöncim: Kornhoz, Arad
Livadiai meszet és Gurahonci prima portland-cementet lege öngösebben szállít
Kornis Zsigmond és Márton, Arad, Bulv. Regele Ferdinand 4., a gurahonci cementgyár vezérképviselői.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:
New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkre.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasajul Comedia
Táviratcím: Transatbuc.
Bador 259

A kolozsvári **CZELL** sörfőzde
Ursus sör
világos
a közönség legkedveltebb itala. össze nem tévesztendő más gyártmányu Czell elnevezésű sörökkel, mert csak az „URSUS” elnevezésű sör az eredeti közkedvelt
Kolozsvár — monostori sör.

Természetes ásványviz. **Celestin**
VICHY Grand-Grille Hopital
Ovakodjunk az utánzatoktól. Vichy-État só lugsavva, emészthető víz házi elkészítése. Vichy-État pastillák evés után elősegítik az emésztést.

Szerkesztőség hivatalt és nyomd
3181
DI. Rant
I. Disztér 2. II. 8.
adunk vissza.
1925 június 11 Cs
Kisebbség
Az egész olyan
A többségi képviselő
ünnepélyen lettek
gyorsasággal fel-leer
sietségben már azt
vényszakaszról tart
letlen buzgalommal
kor az elnök zsebk
tékes homlokát és a
elrekedt hangjával
igazgatási javaslatot
esült ellenzéki
sem tudják, hogy
vessenek-e ezeken a
gunyos tapsviharral
törvényt. Bratianu
is hasznot húzott, u
gyorsíróknak, hogy
hiszen miért ne olv
kor kellő áhitattal,
zás legszörnyűbb
tanti ellenzék is z
A javaslatból fé
a szenátusban is le
szen törvény lesz,
már alkalmazni is
választásoknál. Bra
szédében, amelyben
egymással marakod
bek között azt a k
berális párt össze
ünnepelni: a közsé
A miniszterelnök n
hinné, hogy a libe
népszerűsége van n
amikor a győzelemi
ményben bizik, ha
foghatóbb és sokka
a községi választás
Ennek a liberális s
zöngéje van. A libe
éppen olyan demok
mok liberális törvé
szálnyi eltéréssel. E
hogy tökéletesen sz
demokráciának szok
eltérés van a közsé
témájában is és e
olyan nagyon a gy
A régi királysá
városnak kisebbségi
párt pedig minde
szólva liberális töb
Hogy mire alapítja
egyszerű megállapít
deke. Magasabb sze
általában nem indó
csupán a többségi
felekezetre való kü
dolgárnak összesége
lett szoknunk arról
problémákat magas
nézzük és akarva,
idomulnunk a szük
elveihez.
Ezek az irány
többséget parancsol
mekkora többséget,
magunknak, ha a l
a parlamenti választ
mérlegeljük. A kér
ehhez a többséghez
őszintébb mód az l
tási törvény pluráli
a román nemzetiség
vagy öt szavazatot
polgárnak a kisebb
ami biztosíthatna v
Ilyen őszinte geszt
a liberális kormány